

Avdelningen för ekonomisk statistik och analys
Marie Glanzelius
010-4796011

REMISSVAR

Regeringskansliet
Fi.remissvar@regeringskansliet.se
Fi.ofa.k@regeringskansliet.se
kopia till:
karin.gustafsson@regeringskansliet.se

En god kommunal hushållning (SOU 2021:75)

1 Sammanfattning

Statistiska centralbyrån (SCB) ställer sig positiv till förslaget i punkt 6.10.1 samt till de förslag i punkt 6.10.2 som avser insamling av uppgifter om målen i programmet om god kommunal hushållning. SCB har också för avsikt att fortsätta arbetet kring punkt 6.10.4 om ökad kvalitet och effektivitet i uppgiftsinsamlingen. SCB avstyrker förslaget i punkt 6.10.2 om insamling av målen för ekonomin i budgeten samt punkt 6.10.3 bedömningen av införandet av en kassaflödesanalys.

2 Utredningens förslag

SCB:s yttrande begränsas till synpunkter som rör myndighetens verksamhet i egenskap av statistikansvarig myndighet och producent av officiell statistik samt sådana förhållanden som SCB har kunskap om och erfarenhet av i samband med framställning av statistik.

Utredningens förslag sammanfattas under avsnitt 6.10 Statistik i utredningen om En god kommunal hushållning. Inom parentes efter respektive rubrik i SCB:s remissvar anges utredningsförslagets hemvist i utredningen.

2.1 Insamling av uppgifter om balanskravsutredning, resultatreserv, särskilda skäl och starkt finansiell ställning (punkt 6.10.1)

SCB delar utredningens bedömning om inrättandet av kompletterande uppgifter gällande utfall för balanskravsutredningen inklusive resultatreserv, särskilda skäl och stark finansiell ställning. Idag sker redan en insamling av de variabler som utgör balanskravsresultatet. Förändringarna innebär i mångt och mycket en uppdatering av de variabler som utgör detta område. SCB ser inte dessa som olämpliga och SCB bedömer heller inte den utökade uppgiftslämnarbördan som omfattande.

SCB tillstyrker utredningens förslag att insamlingen kompletteras med uppgifter om den budgeterade balanskravsutredningen inklusive resultatreserv, särskilda skäl och stark finansiell ställning. SCB bedömer heller inte den delen som olämplig men här blir

uppgiftslämnarbördan utökad då budget avseende balanskravsutredningen inte samlas in i dagsläget.

SCB har dock en fundering kring att utredningens bedömning refererar till stark ekonomisk ställning medan förslaget använder begreppet stark finansiell ställning. Bör det stå stark finansiell ställning även i bedömningen?

2.2 Insamling av uppgifter om mål i programmet för god kommunal hushållning och i budgeten (punkt 6.10.2)

SCB tillstyrker förslaget om insamling av de obligatoriska målen i programmet för god kommunal hushållning. Då målen är definierade av utredningen anser SCB att förutsättningen finns för en insamling. SCB vill dock poängtera vikten av att en eventuell framtida insamling inkluderar målnivå. SCB ställer sig positiv till en obligatorisk insamling av dessa mål.

SCB avstyrker förslaget om insamling av uppgifter om målen för ekonomin i budgeten. Svårigheterna med en obligatorisk insamling av mål som inte är förutbestämda, vare sig till innehåll eller till antal, är allt för stora ur ett statistiskt perspektiv. Utfallet av en insamling kommer dessutom ha en mycket begränsad användning då sammanställningar inför en publicering inte är möjliga. SCB kan heller inte motivera en ökad uppgiftslämnarbörda på dessa grunder.

2.3 Insamling av uppgifter om kassaflödesstatistik (punkt 6.10.3)

SCB delar inte utredningens bedömning kring införandet av en kassaflödesanalys. Huvudanledningen till detta grundar sig på det faktum att det finns två olika rekommenderade kassaflödesanalyser att tillämpa, direkt metod och indirekt metod. SCB ser det inte som sin uppgift att ta fram en rekommenderad metod som alla kommuner och regioner bör följa. SCB anser att för att en insamling ska vara aktuell bör det enbart finnas en rekommenderad metod att följa. SCB avstyrker förslaget även grundat på den erfarenhet som SCB har sedan tidigare av att samla in data gällande kassaflödesanalys för den kommunala sektorn. De tidigare erfarenheterna visade att den nödvändiga granskning som insamlingen krävde trängde undan annan nödvändig granskning som fick till följd att undersökningens sammantagna slutresultat blev mindre tillförlitligt.

Ett alternativ till att ändå genomföra en insamling vore om varje kommun och region fick skicka in den variant som de själva använder inom sin egen ekonomistyrningsmodell. Den lösningen skulle dock innebära att de statistiska ändamålen delvis går förlorade då till

exempel resultat på riksnivå inte kan tas fram. Det skulle dessutom innebära ytterligare utökade insamlingskostnader för SCB.

SCB har full förståelse för de analysmöjligheter som en kassaflödesanalys skulle kunna ge men anser alltså inte att förutsättningar för en insamling finns i dagsläget. SCB vill därmed verkligen poängtera att ett införande av kassaflödesanalys under rådande förutsättningar skulle kunna kraftigt påverka kvalitén negativt för hela undersökningen.

2.4 Ökad kvalitet och effektivitet i uppgiftsinsamlingen (punkt 6.10.4)

Utredningen pekar på att det finns brister i kvalitet och användbarhet av insamlade data. SCB arbetar ständigt med att stötta kommuner och regioner i deras uppgiftslämnande, bland annat genom utbildning för uppgiftslämnare av Räkenskapssammandraget. Undersökningen har även en omfattande uppgiftslämnargranskning som hjälper uppgiftslämnaren i samband med att data ska lämnas till SCB. Årligen ses kontroller och granskningsrutiner över för att optimera de resurser som undersökningen har att förfoga över. SCB vill poängtera att det är av stor vikt att myndigheten får ta del av de upplevda felaktigheter som utredningen hittat. Detta för att kunna tillsätta ytterligare kontroller eller särskild granskning för att komma till rätta med de upplevda problemen.

Utredningen pekar också på att de variabler som eventuellt inte används ska tas bort från undersökningen. En bedömning av vilka variabler som ska ingå i undersökningen sker löpande inom ramen för SCB:s statistikproduktionsprocess.

Utredningen föreslår också en ökad digitalisering av uppgiftsinsamlingen. Här har SCB ett arbete som pågår. Det finns dock svårigheter kopplat till en mer digitaliserad insamling. De BAS-kontoplaner som finns för kommuner och regioner är inte tvingande att följa utan utgör enbart rekommendationer. Ytterligare en svårighet är att det saknas överensstämmelse mellan Kommun-BAS och Region-BAS. En överensstämmelse mellan dessa två planer skulle underlätta mer digitaliserade insamlingssätt. Det skulle även gynna produktionen av andra undersökningar som också vänder sig till kommuner och regioner som exempelvis Kommunernas och regionernas finansiella tillgångar och skulder.

Det kommunala självstyret, som gör att kommuner och regioner är fria att organisera sina egna verksamheter, utgör i det här sammanhanget ytterligare en svårighet. Tillsammans med det faktum att de innehar olika IT-system skapas ytterligare svårigheter med att utforma en digitaliserad insamling som passar de flesta.

Med ovan nämnda svårigheter anser SCB att lagreglering krävs, både av baskontoplanerna och verksamhetsindelningen för att en digitaliserad insamling ska vara möjlig. I avsaknad av detta så ser SCB att tidshorisonen för ett införande av mer digitaliserad insamling ligger långt fram i tiden.

Det finns i dagsläget inga alternativa insamlingssätt i det korta perspektivet att införa för att kompensera för den ökade uppgiftslämnarbörda som ett införande av utredningens alla förslag skulle innebära.

De förslag och bedömningar som SCB ändå ställer sig positiva till kan enligt SCB införas utan att vare sig uppgiftslämnarbördan eller SCB:s arbetsinsatser ökar markant.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Joakim Stymne i närvaro av biträdande generaldirektör Helen Stoye, avdelningschef Elisabeth Hopkins, chefsjurist Joachim Angermund, verksjurist Daniel Granqvist samt Linda Larserö och Marie Glanzelius, föredragande.

SCB, Statistiska centralbyrån

Joakim Stymne

Marie Glanzelius

Kopia till:
Finansdepartementet